

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060106

DOM
2016-06-27
Stockholm

Mål nr
M 11547-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-12-11 i
mål nr M 6314-15, se bilaga A

KLAGANDE

Västerås kommun genom fastighetsnämnden
721 87 Västerås

Ombud: Stadsjuristen Å.O

MOTPART

Länsstyrelsen i Västmanlands län
721 86 Västerås

SAKEN

Strandskyddsdispens m.m. för byggnad på X i Västerås kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Västmanlands län föreläggande att byggnaden ska tas bort och marken återställas.

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 1281642

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Västerås kommun (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska, med ändring av Länsstyrelsen i Västmanlands läns beslut, bevilja strandskyddsdispens för byggnaden inom Norra Björnö och upphäva föreläggandet att ta bort byggnaden och återställa marken.

Länsstyrelsen i Västmanlands län (länsstyrelsen) har motsatt sig att dess beslut ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har vidhållit vad som tidigare anförts i målet och har lagt till följande. För det fall att strandskyddsdispens inte ges för byggnaden ska föreläggandet ändå upphävas eftersom kommunen är fel adressat. Det är nyttjanderättshavaren till området som äger byggnaden och som har uppfört den. Kommunen kan inte efterkomma föreläggandet eftersom den inte är ansvarig för byggnaden och inte heller har rådighet över den.

Länsstyrelsen har vidhållit vad som tidigare anförts i målet och har lagt till följande angående föreläggandet. Kommunen har ansökt om strandskyddsdispens. Eftersom byggnaden redan är uppförd har föreläggandet riktats mot kommunen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Föreläggandet att ta bort byggnaden

En tillsynsmyndighet får besluta om de förelägganden som behövs för att miljöbalken, samt föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av balken, ska följas, se 26 kap. 9 § miljöbalken. Föreläggandet ska således riktas till den som har möjlighet att efterkomma föreläggandet. Annat har inte framkommit än att det är lokalhyresgästen

och verksamhetsutövaren på fastigheten som har uppfört byggnaden och som är ansvarig för den. Eftersom kommunen inte har rådighet över byggnaden kan kommunen inte föreläggas att ta bort den. Föreläggandet ska därför upphävas.

Frågan om strandskyddsdispens

Som särskilda skäl för strandskyddsdispens får beaktas om det område som dispensen avser behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området, se 7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att ifrågasätta att byggnaden i och för sig behövs för att utvidga den verksamhet som bedrivs på fastigheten. För dispens krävs dock att utvidgningen inte kan genomföras utanför området. Av bestämmelsens ordalydelse framgår att med begreppet område åsyftas det område som avses med dispensen (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 april 2016 i M 10456-15). Att hela fastigheten omfattas av strandskydd och att en utvidgning av verksamheten därför under alla förhållanden måste ske inom strandskyddat område utgör därmed inte skäl för dispens enligt punkt 4.

Angående frågan om den aktuella byggnaden kan placeras utanför den ansökta platsen har länsstyrelsen framhållit att för att inte ytterligare inskränka allmänhetens tillträde till det strandskyddade området bör byggnaden placeras inom ett område som redan är ianspråktaget. Enligt länsstyrelsen har verksamhetsutövaren inkommit med förslag på en alternativ placering närmare Björngården.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att det i normalfallet har företräde framför andra allmänna eller enskilda intressen. Byggnadens nuvarande placering har en privatiserande effekt som begränsar allmänhetens möjlighet att vistas i området. Kommunen har inte visat att byggnaden inte kan placeras på mark som redan får anses ianspråktagen så att den därigenom skulle få mindre påverkan på strandskyddets syften. Vid en sammantagen bedömning får därför det allmänna intresset av att bevara platsen obebyggd anses väga tyngre än det enskilda

intresset av att ta platsen i anspråk. Därmed finns inte särskilda skäl enligt punkt 4 vilket innebär att strandskyddsdispens för åtgärden inte kan ges. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Per Sundberg, tekniska rådet Cecilia Undén, hovrättsrådet Gösta Ihrfelt, referent, och tf. hovrättsassessorn Elena Landberg.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-12-11
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 6314-15

KLAGANDE

Västerås kommun, genom fastighetsnämnden, 721 87 Västerås

MOTPART

Länsstyrelsen i Västmanlands län
721 86 Västerås

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västmanlands läns beslut 2015-02-11 i ärende nr 521-3208-13 och 515-394-15, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Strandskyddsdispens m.m. för byggnad på X i Västerås kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på följande sätt. Tidpunkten för när föreläggandet ska ha följts bestäms till tre månader efter det att denna dom har vunnit laga kraft. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 437066

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Den 11 februari 2015 avslag länsstyrelsen i Västmanlands län Västerås kommuns ansökan om strandskyddsdispens för uppförande av byggnad i form av kåta på fas-tigheten X inom Björnöns naturreservat och förelade samtidigt kommunen att senast den 31 maj 2105 ta bort byggnaden och återställa marken.

YRKANDEN M.M.

Västerås kommun har, som det får förstås, yrkat enligt följande. I första hand ska domstolen ändra länsstyrelsens beslut och ge dispens samt upphäva länsstyrelsens beslut i den del det avser föreläggande om återställande. I tredje hand ska tiden för när föreläggandet ska ha följts flyttas fram till tre månader från det att domstolens beslut vunnit laga kraft.

Till stöd för sin talan har kommunen uppgett bl.a. följande. Kommunen upplåter lokaler och mark på Björnön till Björnögården AB för restaurang-, café- och konferensverksamhet. I nyttjanderätten ingår också en möjlighet att inom nyttjanderättsområdet ställa upp företagets kåtor för verksamhetens bedrivande. Ansökan om dispens avser en sådan kåta som behövs för att Björnögården AB ska kunna utvidga den pågående verksamheten på avsett sätt. Syftet är att erbjuda konferensgrupper, företag, privatpersoner, skolor, m.fl. friluftsalternativ i Björnöns unika natur. Hela nyttjanderättsområdet omfattas av strandskydd. Det saknas därför möjlighet att utvidga verksamheten utanför strandskyddat område. Det är fråga om ett minimalt ingrepp i naturen och inga träd har behövt avverkas. Kåtan har inga fönster och är placerat diskret i naturen, vilket göra att den inte privatiserar området. Den avgift som tas ut för att nyttja kåtan är tänk att motsvara självkostnadspris för skötsel och administration. Kåtan måste vara låst under de tider då den inte används, eftersom risken annars är överhängande att den kommer att nyttjas på icke avsett sätt eller förstöras. Det finns därför särskilda skäl för att ge dispens enligt 7 kap. 18 c § punkten 4 miljöbalken.

SKÄLEN FÖR DOMEN

Frågan i målet är om det var rätt av länsstyrelsen att avslå ansökan om strandskyddsdispens för byggnaden och förelägga kommunen att vidta rättelse.

Platsen där byggnaden, i form av en kåta, har uppförts omfattas av strandskydd.

Inom strandskyddsområde får nya byggnader inte uppföras utan dispens från strandskyddsbestämmelserna (7 kap. 15 § första stycket 2 och 18 a § miljöbalken). För att strandskyddsdispens ska ges krävs att det finns särskilda skäl (7 kap. 18 a § miljöbalken). Lagen innehåller en uttömmande uppräknning av vad som kan vara särskilda skäl (se 7 kap. 18 c § första stycket miljöbalken).

Som särskilda skäl får beaktas att den plats som dispensen avser behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området (7 kap. 18 c § punkten 4 miljöbalken). Av betydelse för prövningen är bl.a. det behov intresse den enskilde har av en dispens, vilken omfattning åtgärden måste ha för att den ska fylla sin funktion samt om behovet av anläggningen kan tillgodoses på något annat sätt utanför strandskyddsområdet och om det skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsförluster om åtgärden skulle lokaliseras utanför området (se Bengtsson m.fl., Miljöbalken [1 april 2015, Zeteo], kommentaren till 7 kap. 18 c § och prop. 2008/09:199 s. 105).

Kommunen har påstått att kommunens nyttjanderättshavare har ett behov av kåtan för att utvidga sin verksamhet och att behovet inte kan tillgodoses utanför området för att hela nyttjanderättsområdet omfattas av strandskydd. Det är sökanden som ska visa att förutsättningarna för dispens är uppfyllda. Domstolen anser inte att den omständigheten att det aktuella nyttjanderättsområdet ligger inom strandskyddat område innebär att utvidgningen inte kan ske utanför det strandskyddade området. Det har inte heller påståtts eller i övrigt framkommit att det skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsförluster att lokalisera kåtan till en plats som inte omfattas av strandskydd. Domstolen anser inte heller att det som nämnden har uppgett innebär

att det finns något annat särskilt skäl för dispens. Inte heller en intresseavvägning mellan kommunens intresse av dispens och strandskyddet ändrar domstolens bedömning. Det var därför rätt av länsstyrelsen att avslå ansökan om dispens.

Eftersom dispens inte kan ges för åtgärden, var det rätt av länsstyrelsen att förelägga nämnden på det sätt som har skett och föreläggandet går inte längre än vad som behövs (26 kap. 9 § miljöbalken). Överklagandet ska därför avslås. Domstolen finner dock inte något hinder mot att flytta fram tidpunkten för när åtgärderna ska vara utförda enligt vad som framgår av domslutet.

HUR DOMEN ÖVERKLAGAS, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 4 januari 2016. Prövningstillstånd krävs.

Elin Samuelsson

Annika Billstein Andersson

Tingsfiskalen Elin Samuelsson och tekniska rådet Annika Billstein Andersson har deltagit i avgörandet. Beredningsjuristen Alexandra Venander har varit föredragande.